

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
V KADENCJA**

Warszawa, dnia 28 czerwca 2002 r.

Druk nr 158

**KOMISJA
REGULAMINOWA, ETYKI
I SPRAW SENATORSKICH**

**Pan
Longin PASTUSIAK
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 101 oraz art. 84 ust. 1 Regulaminu Senatu Komisja Regulaminowa, Etyki i Spraw Senatorskich wnosi projekt uchwały w sprawie zmiany Regulaminu Senatu.

Jednocześnie informuję, że w dalszych pracach nad tym projektem uchwały komisję reprezentować będzie senator Andrzej Spychalski.

W załączeniu przekazuję projekt uchwały.

Przewodniczący Komisji
Regulaminowej, Etyki i Spraw Senatorskich
(-) Jerzy Adamski

U C H W A Ł A
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia

w sprawie zmiany Regulaminu Senatu

Art. 1.

W uchwale Senatu z dnia 23 listopada 1990 r. – Regulamin Senatu (Monitor Polski z 2000 r. Nr 8, poz. 170 oraz z 2001 r. Nr 38, poz. 615) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 w ust. 2 wyrazy "wniosków formalnych" zastępuje się wyrazami "nad wnioskami formalnymi";
- 2) w art. 8 w ust. 1 w pkt 8 wyrazy "i doręczenie" zastępuje się wyrazami ", a także doręczenie";
- 3) w art. 10 w ust. 1 po wyrazie "dzienny" dodaje się wyraz "obrad";
- 4) w art. 12 w ust. 1 wyraz "rozważania" zastępuje się wyrazem "rozpatrywania";
- 5) w art. 12 w ust. 2 wyraz "sprawozdanie" zastępuje się wyrazem "sprawozdania";
- 6) w art. 12 w ust. 3 wyraz "stanowisko" zastępuje się wyrazem "stanowiska";
- 7) w art. 14:

- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- "2. Projekty uchwał w sprawie powołania i odwołania przewodniczącego komisji Komisja Regulaminowa, Etyki i Spraw Senatorskich przygotowuje i przedstawia Senatowi na wniosek odpowiedniej komisji, po zasięgnięciu opinii Konwentu Seniorów, z zastrzeżeniem ust. 4.",
- b) skreśla się ust. 5;
- 8) w art. 18 w ust. 1 wyrazy "przed objęciem mandatu" zastępuje się wyrazami "przed rozpoczęciem sprawowania mandatu";
- 9) w art. 18 w ust. 3 skreśla się wyrazy "odmówili złożenia ślubowania albo";
- 10) w art. 19 w ust. 5 po wyrazie "pomocy" dodaje się wyrazy "ze strony";
- 11) w art. 19 w ust. 6 w zdaniu pierwszym wyrazy "w toku prac nad rozpatrywaniem" zastępuje się wyrazami "w toku rozpatrywania";
- 12) w art. 20 w ust. 2 wyraz "której" zastępuje się wyrazami "jeśli jej";
- 13) w art. 20:
- a) dotychczasowy ust. 3 oznacza się jako ust. 1,
- b) dotychczasowy ust. 1 oznacza się jako ust. 2,
- c) dotychczasowy ust. 4 oznacza się jako ust. 3,
- d) dotychczasowy ust. 2 oznacza się jako ust. 4;
- 14) w art. 22 w ust. 1 wyrazy "na posiedzeniu Senatu oraz jego organów" zastępuje się wyrazami "na posiedzeniu Senatu, Zgromadzenia Narodowego oraz ich organów";
- 15) w art. 22 w ust. 2 po wyrazie "Senatu" dodaje się wyrazy ", Zgromadzenia Narodowego lub jego organu";
- 16) w art. 22 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Nieobecność senatora bez usprawiedliwienia na:

- 1) dwóch posiedzeniach Senatu w ciągu roku,
- 2) trzech posiedzeniach komisji w ciągu roku,
- 3) posiedzeniu Zgromadzenia Narodowego lub jego organu, podlega rozpatrzeniu w trybie art. 25a.";

17) w art. 22 w ust. 5 w pkt 2 kropkę na końcu zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

"3) o 1/30 za każdy dzień nieusprawiedliwionej nieobecności senatora na posiedzeniu Zgromadzenia Narodowego lub jego organu.";

18) w art. 22 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

"6. W razie zbiegu w tym samym dniu nieusprawiedliwionej nieobecności na posiedzeniach organów, o których mowa w ust. 3, stosuje się tylko jedno obniżenie, o którym mowa w ust. 5.";

19) w art. 22 ust. 7 otrzymuje brzmienie:

"7. Senatorowi, którego dotyczy zarządzenie Marszałka, o którym mowa w ust. 5, przysługuje odwołanie do Prezydium Senatu w terminie 14 dni od dnia jego doręczenia. Decyzja Prezydium Senatu, wydana po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej, Etyki i Spraw Senatorskich, jest ostateczna.";

20) w art. 24 w ust. 3 wyrazy "może podać" zastępuje się wyrazem "podaje";

21) w art. 24 w ust. 4 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

"Od uchwały Prezydium Senatu senatorowi przysługuje odwołanie do Senatu w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia.";

22) w art. 24 w ust. 4 w zdaniu drugim wyrazy "i ewentualnie zainteresowanego senatora" zastępuje się wyrazami "i zainteresowanego senatora, na jego wniosek";

23) w art. 25 w ust. 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

"Od uchwały komisji senatorowi przysługuje odwołanie do Prezydium Senatu w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia.";

24) dodaje się art. 25a w brzmieniu:

"Art. 25a. 1. Sprawy senatorów, którzy uniemożliwiają, poprzez rażące naruszenie przepisów odpowiednich regulaminów, pracę Senatu, Zgromadzenia Narodowego, a także ich organów, podlegają rozpatrzeniu przez Marszałka Senatu.

2. Marszałek, w wyniku rozpatrzenia sprawy, o której mowa w ust. 1, może:

1) zarządzić obniżenie uposażenia senatora o kwotę nieprzekraczającą połowy miesięcznego uposażenia – na okres nie dłuższy niż 3 miesiące,

2) zarządzić obniżenie diety parlamentarnej senatora o kwotę nieprzekraczającą połowy miesięcznej diety – na okres nie dłuższy niż 3 miesiące,

3) zarządzić utratę prawa senatora do diety parlamentarnej.

3. W zarządzeniu, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 i 2, Marszałek określa okres, w którym obowiązuje obniżenie uposażenia albo diety parlamentarnej senatora, oraz kwotę tego obniżenia.

4. Od zarządzenia Marszałka, o którym mowa w ust. 2, senatorowi przysługuje odwołanie do Prezydium Senatu w terminie 14 dni od dnia jego doręczenia. Odwołanie wnosi się na ręce Marszałka, który przedstawia je na posiedzeniu Prezydium Senatu. Decyzja Prezydium Senatu jest ostateczna.";

25) dodaje się art. 27a-27c w brzmieniu:

"Art. 27a. 1. Wstępny wniosek o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej senatora przed Trybunałem Stanu Marszałek Senatu kieruje do Komisji Regulaminowej, Etyki i Spraw Senatorskich. W postępowaniu przed komisją stosuje się przepisy Kodeksu postępowania karnego.

2. Przewodniczący Komisji Regulaminowej, Etyki i Spraw Senatorskich przesyła niezwłocznie senatorowi objętemu wnioskiem odpis wstępnego wniosku wraz z załącznikami, informując go o prawie do złożenia pisemnych wyjaśnień i wniosków dowodowych w wyznaczonym terminie.

3. Komisja, po wstępnym zapoznaniu się ze zgłoszonymi zarzutami oraz wyjaśnieniami i wnioskami senatora objętego zarzutami, określa zakres i sposób przeprowadzenia postępowania dowodowego.
4. Senator objęty wstępnym wnioskiem oraz jego obrońca mogą brać udział w posiedzeniach Komisji, na których przeprowadza się postępowanie dowodowe, oraz w czynnościach podejmowanych z upoważnienia Komisji.

Art. 27b. 1. Komisja Regulaminowa, Etyki i Spraw Senatorskich przedstawia Senatowi sprawozdanie z przeprowadzonego postępowania wraz z wnioskiem o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej senatora lub o umorzenie postępowania w sprawie. Wraz ze sprawozdaniem komisja przedstawia Senatowi kandydatów na oskarżycieli spośród senatorów.

2. Sprawozdanie i wnioski, o których mowa w ust. 1, doręcza się wszystkim senatorom wraz z informacją o udostępnieniu do wglądu akt sprawy, której dotyczy. Akta te powinny być udostępnione przez okres nie krótszy niż 21 dni przed posiedzeniem Senatu, na którym sprawa ma być rozpatrywana.
3. Senat może zwrócić sprawozdanie Komisji Regulaminowej, Etyki i Spraw Senatorskich w celu uzupełnienia postępowania, określając jednocześnie kierunek i zakres dalszego postępowania Komisji.

Art. 27c. Senat podejmuje uchwałę w sprawie pociągnięcia do odpowiedzialności konstytucyjnej senatora bezwzględną większością głosów, w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów.";

26) art. 28 otrzymuje brzmienie:

"Art. 28. Wygaśnięcie mandatu senatora stwierdza Marszałek Senatu, w drodze postanowienia.";

27) w art. 30 w ust. 5 wyrazy "wywołani w kolejności alfabetycznej" zastępuje się wyrazami "wywołani przez sekretarza pierwszego posiedzenia";

28) skreśla się art. 35;

- 29) w art. 37 w ust. 1 w zdaniu wstępnym po wyrazie "organów" dodaje się wyrazy
",w rozumieniu przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej,";
- 30) w art. 37 w ust. 1 w pkt 3 wyrazy "dokumentów i materiałów" zastępuje się wyrazami
"dokumentów, materiałów i informacji";
- 31) w art. 37 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
"2. Marszałek Senatu określa, w drodze zarządzenia, szczegółowe zasady uzyskiwania informacji publicznej, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, w szczególności miejsce i czas jej uzyskiwania, a także podmiot właściwy do wydawania decyzji w sprawie udostępniania informacji.";
- 32) w art. 38 skreśla się ust. 2 i oznaczenie ust. 1;
- 33) w art. 39 w ust. 3 i w art. 40 użyty w różnych przypadkach wyraz "stenogram" zastępuje się użytymi w odpowiednich przypadkach wyrazami "sprawozdanie stenograficzne";
- 34) w art. 39 w ust. 3 wyrazy "udostępniany jest" zastępuje się wyrazami "udostępniane są";
- 35) w art. 44 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
"2a. Marszałek Senatu może wyrazić zgodę na złożenie do protokołu podpisanego przemówienia senatora. Podpisane przemówienie może także złożyć do Marszałka Senatu senator nieobecny na posiedzeniu. Treść tych przemówień zamieszcza się w sprawozdaniu stenograficznym.";
- 36) w art. 44 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:
"3a. Senator nieobecny na posiedzeniu może złożyć do Marszałka Senatu podpisany wniosek o charakterze legislacyjnym. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.";
- 37) w art. 44 w ust. 6 wyrazy "z omawianą ustawą lub uchwałą" zastępuje się wyrazami
"z omawianym punktem porządku obrad";

- 38) w art. 45 w ust. 3 w pkt 3 po wyrazach "Rzecznika Praw Obywatelskich," dodaje się wyrazy "Rzecznika Praw Dziecka," oraz po wyrazach "Krajową Radę Radiofonii i Telewizji," dodaje się wyrazy "Rzecznika Interesu Publicznego,";
- 39) w art. 47 w ust. 5 wyrazy "W przypadkach określonych" zastępuje się wyrazami "W przypadku określonym";
- 40) w art. 48 w ust. 1, w art. 49 w ust. 1 i w art. 53 w ust. 1 wyraz "dla" zastępuje się wyrazami "w celu";
- 41) w art. 48 w ust. 2 w pkt 8 po wyrazach "lub zmianę" dodaje się wyrazy "projektu porządku obrad albo";
- 42) w art. 49 w ust. 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:
"Marszałek Senatu może wyrazić zgodę na złożenie podpisanego oświadczenia do protokołu, w tym oświadczenia senatora nieobecnego na posiedzeniu. Treść takiego oświadczenia zamieszcza się w sprawozdaniu stenograficznym.";
- 43) w art. 53 w ust. 6 wyraz "składu" zastępuje się wyrazem "składów";
- 44) w art. 68 w ust. 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:
"Uchwalona przez Sejm ustawa jest przekazywana do Senatu.";
- 45) w art. 82 w ust. 2 wyrazy "art. 52 ust. 4 i 5" zastępuje się wyrazami "art. 52 ust. 4–6 i art. 80 ust. 3";
- 46) w art. 82 w ust. 2 dodaje się zdanie trzecie w brzmieniu:
"Dodatkowe sprawozdanie przedstawia sprawozdawca komisji, a jeżeli w komisji istniała rozbieżność, także sprawozdawcy mniejszości komisji.";
- 47) w art. 82 w ust. 3 wyrazy "do sprawozdawcy" zastępuje się wyrazami "sprawozdawców i wnioskodawców";
- 48) w art. 84 w ust. 5 po wyrazach "art. 77 ust. 1," dodaje się wyrazy "art. 78 ust. 2 zdanie pierwsze,";

49) w załączniku do uchwały w pkt 8 po wyrazach "lub zatrzymanie," dodaje się wyrazy "czynności związane z wnioskiem o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej senatora przed Trybunałem Stanu,".

Art. 2.

Marszałek Senatu ogłosi w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" jednolity tekst uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 listopada 1990 r. - Regulamin Senatu, z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu.

Art. 3.

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Niniejszy projekt uchwały w sprawie zmiany Regulaminu Senatu zmierza do osiągnięcia następujących celów:

- 1) dostosowania do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, ustawy – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, ustawy o Trybunale Stanu oraz ustawy o dostępie do informacji publicznej;
- 2) merytorycznej zmiany niektórych przepisów Regulaminu, w szczególności w przedmiocie odpowiedzialności z tytułu naruszenia lub niedopełnienia obowiązków określonych w ustawie o wykonywaniu mandatu posła i senatora, składania ślubowania senatorskiego na pierwszym posiedzeniu Senatu, proceduralnych aspektów dotyczących posiedzeń Senatu, a także postępowania w sprawie inicjatyw ustawodawczych Senatu;
- 3) dokonania zmian niepowodujących merytorycznej modyfikacji obecnych unormowań, a przyczyniających się do poprawy czytelności Regulaminu.

Postulat dostosowania Regulaminu do Konstytucji RP wiąże się z dokonaniem zmian w jego art. 18 ust. 1 i 3. Zmiana w pierwszym z tych przepisów zmierza do sprecyzowania, iż senatorowie przed rozpoczęciem sprawowania mandatu – nie zaś przed jego objęciem, jak stanowi obowiązujący art. 18 ust. 1 Regulaminu – składają na pierwszym posiedzeniu Senatu ślubowanie według roty obowiązującej senatorów – wiąże się ona z treścią art. 104 ust. 2 Konstytucji RP, który posługuje się sformułowaniem "sprawowanie mandatu". Zmiana w art. 18 ust. 3 zmierza do rezygnacji z uregulowania, w myśl którego Prezydium Senatu rozpatruje sprawy senatorów, którzy odmówili złożenia ślubowania w celu stwierdzenia, czy przyczyny niezłożenia ślubowania wskazują na uchylanie się od jego złożenia. Propozycja taka podyktowana jest tym, iż po myśli art. 104 ust. 3 Konstytucji RP odmowa złożenia ślubowania oznacza zrzeczenie się mandatu.

Na mocy obowiązującej Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej wygaśnięcie mandatu senatora stwierdza Marszałek Senatu, w drodze postanowienia. W związku z tym bezprzedmiotowe stały się przepisy art. 28

ust. 1 i 2 Regulaminu, nawiązujące do poprzedniego stanu prawnego, w którym wygaśnięcie mandatu senatora stwierdzał Senat.

W związku z ostatnią nowelizacją ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora istnieje konieczność unormowania w Regulaminie zasad obniżania uposażenia, a także obniżania i utraty prawa do diety parlamentarnej w stosunku do senatorów, którzy uniemożliwiają, poprzez rażące naruszanie przepisów odpowiednich regulaminów, pracę Senatu, Zgromadzenia Narodowego, a także ich organów, oraz nie uczestniczą, bez usprawiedliwienia, w ich posiedzeniach. Zaproponowane rozwiązania opierają się na przyjęciu następujących zasad:

- 1) organem powołanym do zarządzania stosowania wyżej wymienionych kar jest Marszałek Senatu;
- 2) zarządzenie obniżenia uposażenia senatora może nastąpić o kwotę nieprzekraczającą połowy miesięcznego uposażenia – na okres nie dłuższy niż 3 miesiące;
- 3) zarządzenie obniżenia diety parlamentarnej senatora może nastąpić o kwotę nieprzekraczającą połowy miesięcznej diety – na okres nie dłuższy niż 3 miesiące;
- 4) od zarządzeń Marszałka w przedmiocie obniżenia uposażenia i diety parlamentarnej oraz utraty prawa do tej diety senatorowi przysługuje odwołanie do Prezydium Senatu, przy czym decyzja Prezydium Senatu jest ostateczna.

Zmiany mające na celu dostosowanie Regulaminu do ustawy o Trybunale Stanu wiążą się z uregulowaniem w niej szczegółowego postępowania dotyczącego odpowiedzialności konstytucyjnej senatorów przed Trybunałem Stanu. Zgodnie bowiem z art. 107 ust. 1 i 2 Konstytucji RP w zakresie określonym ustawą senator nie może prowadzić działalności gospodarczej z osiągnięciem korzyści z majątku Skarbu Państwa lub samorządu terytorialnego ani nabywać tego majątku, przy czym za naruszenie tych zakazów może on zostać, uchwałą Senatu podjętą na wniosek Marszałka Senatu, pociągnięty do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu, który orzeka w przedmiocie pozbawienia mandatu. Zaproponowane zmiany statuują Komisję Regulaminową, Etyki i Spraw Senatorskich jako komisję właściwą do dokonywania czynności związanych z wnioskiem o pociągnięcie senatora do odpowiedzialności konstytucyjnej.

Projekt zawiera ważną propozycję merytoryczną w aspekcie odpowiedzialności z tytułu naruszenia lub niedopełnienia obowiązków określonych w art. 33-35a ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora. W obecnym stanie prawnym Prezydium Senatu

po rozpatrzeniu przedmiotowej sprawy może, w drodze uchwały, nałożyć na senatora stosowną karę (zwrócenie uwagi i zobowiązanie do właściwego postępowania, upomnienie albo nagana), przy czym może podać ją do wiadomości Senatu. Zaproponowana zmiana polega na ustanowieniu zasady obligatoryjnego podawania do wiadomości Senatu treści tej uchwały.

Novum stanowi również propozycja, aby złożenie ślubowania senatorskiego odbywało się poprzez wywołanie przez sekretarza pierwszego posiedzenia Senatu, nie zaś – jak dotąd – w kolejności alfabetycznej.

W dotychczasowej praktyce wątpliwości interpretacyjne budził art. 35 Regulaminu, w myśl którego na wniosek senatora, zgłoszony na początku posiedzenia, Marszałek może zaproponować uzupełnienie porządku obrad. Na tle określonego w art. 48 ust. 2 pkt 8 wniosku formalnego dotyczącego uzupełnienia lub zmiany porządku obrad powstawało pytanie, czy przed przyjęciem przez Senat porządku obrad danego posiedzenia senatorowi służy prawo do zgłoszenia wniosku dotyczącego zmiany ustalonego przez Marszałka projektu porządku obrad. Choć wykładnia celowościowa jednoznacznie przemawiała za pozytywnym udzieleniem odpowiedzi na to pytanie, projekt zmierza do usunięcia wszelkich wątpliwości w tym zakresie.

Bardzo ważną zmianą w aspekcie procedowania podczas posiedzeń Senatu stanowi propozycja, aby senator nieobecny na posiedzeniu mógł złożyć do Marszałka Senatu podpisany wniosek o charakterze legislacyjnym. Proponuje się ponadto, aby Marszałek Senatu mógł wyrażać zgodę na złożenie do protokołu podpisanego przemówienia lub oświadczenia senatora, w tym senatora nieobecnego na posiedzeniu Senatu.

Zmiany dotyczące postępowania w sprawie inicjatyw ustawodawczych Senatu dotyczą dwóch kluczowych kwestii. Po pierwsze, proponuje się, aby trzecie czytanie projektu ustawy obejmowało – w przypadku zgłoszenia podczas drugiego czytania wniosków o charakterze legislacyjnym – nie tylko wystąpienie sprawozdawcy komisji, ale również sprawozdawców wniosków mniejszości i wnioskodawców. Po drugie, zważywszy na dokonujący się proces dostosowywania polskiego ustawodawstwa do prawa Unii Europejskiej, zasadne jest, aby przedstawiane w trakcie trzeciego czytania dodatkowe sprawozdanie komisji obejmowało informację o zgodności projektu ustawy z tym prawem, zakresie i powodach niezgodności albo o pozostawaniu poza obszarem jego regulacji.

Reasumując należy stwierdzić, iż przedstawione propozycje zmian w Regulaminie Senatu zmierzają, co do zasady, zarówno do dostosowania jego treści do Konstytucji RP i ustaw dotyczących szeroko pojętego sprawowania mandatu senatora, jak również – do dokonania zmian uznanych za pożądane w świetle dotychczasowej praktyki funkcjonowania Senatu i jego organów.

